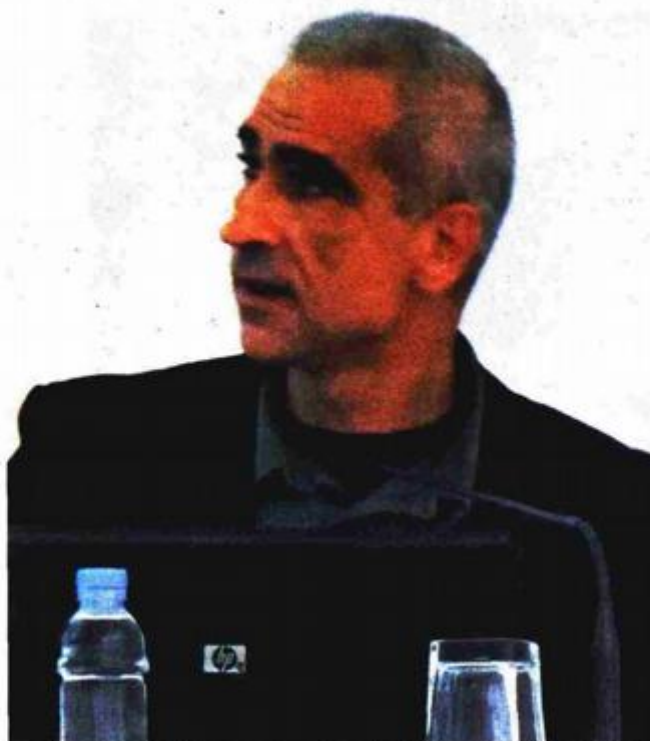

Urbanističke cjeline dalmatinskih gradova kao povijesni spomenici

Kao jedan od važnih tipova dokumentarnih izvora za povijest oblikovanja jadranskih urbanih središta, komunalni su statuti još od pedesetih godina prošlog stoljeća pobudili pozornost hrvatskih povjesničara umjetnosti. Cvito Fisković u svojim je analizama gradskih statuta ponudio brojne nove argumente u prilog tezi o autohtonosti ostvarenja srednjovjekovne gradogradnje na našem priobalju, dok je Milan Prelog afirmirao gledište o povijesnoj urbanističkoj cjelini kao kolektivnom postignuću i umjetničkom djelu sui generis.

Svi komunalni statuti kao jednu od važnih tema obuhvaćaju, naime, i tzv. urbanistička pitanja. Bilo da je riječ o urbanizmu u užem (izgradnji, planiranju, regulacijama ili korekcijama postojećeg građevinskog fonda i mreže komunikacija), ili širem smislu (pitanjima sigurnosti, higijene, funkcionalnosti, čistoće gradskog prostora), odgova-

Dr. sc. Danko Zelić; znanstveni savjetnik, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb

rajući segmenti statutarnih korpusa sadrže odredbe unutar kojih je načelna, univerzalna rješenja pojedinih pitanja moguće razlučiti od onih lokalno specifičnih.

Povodom sedamstote obljetnice Splitskog statuta, u izlaganju će se ukratko prikazati rezultati bavljenja komunalnim statutima u hrvatskoj povijesnoumjetničkoj historiografiji te ukazati na nužnost (a) interdisciplinarnog (povjesničara urbanizma i arhitekture i pravnih povjesničara) i (b) komparativnog pristupa naznačenim fenomenima. S jedne strane urbanističke i arhitektonske strukture gradova nemoguće je cjelovito interpretirati bez poznavanja srednjovjekovne municipalne legislative i pravne kulture ambijenta unutar kojeg nastaju (uključujući i starije običajno pravo), dok, s druge strane, tumačenje brojnih urbanističkih odredbi iziskuje poznavanje konteksta, tj. konkretnog gradskog prostora.